

Revidert Nasjonalbudsjett 2021

Innspill fra Norske Dansekunstnere

Til: Finanskomiteen

Kopi: Kulturdepartementet og Arbeids- og sosialdepartementet

Oslo // 11.05.2021

Norske Dansekunstnere er et uavhengig fag- og kunstnerforbund for dansere, koreografer og pedagoger. Vi representerer om lag 900 dansekunstnere som i stor grad finner sitt arbeid gjennom prosjektfinansierte ordninger i det frie danse- og scenekunstheltet, ved de private og offentlige teaterinstitusjonene, i tillegg til pedagoger i det private og offentlige skoleverket. Våre medlemmer har et profesjonelt virke av sammensatt karakter og med bred individuell egenart innenfor danse- og scenekunsten.

Prioriteringer i revidert nasjonalbudsjett 2021

Året som ligger bak oss har vært et svært krevende år for dansekunstnerne i Norge. De har mistet store deler av inntektene og oppdragene sine, og har bare tildels blitt kompensert for tapene sine. Det tok også svært lang tid før det ble opprettet kompensasjonsmuligheter gjennom Norsk kulturråd og eksisterende ordninger som treffer kunstnerne i det frie, prosjektbaserte feltet direkte.

Etter å ha sett hvordan manglende infrastruktur og virkemiddelapparat rundt dansekunstnere gjennom denne tiden har gjort at kunstnerne har stått fullstendig alene, vil vi i dette innspillet både fokusere på de midlertidige ordningene og på den infrastrukturen og det apparatet som må utvikles og bygges slik at dansekunsten i fremtiden har et sikrere fundament og kunstnerne har bedre vilkår og forutsetninger for å skape og leve av kunsten i fremtiden.

Stimulering, kompensasjoner og gjenåpning som ivaretar kunstnerne

Et viktig premiss for en gradvis gjenåpning av kunst- og kulturlivet er at kunstnerne kommer seg gjennom krisen. Vi ser en gjentakende utfordring ved at kunstneren blir stående igjen alene, nederst på rangstigen. For dansekunstens del produseres 90% av norske dansekunstproduksjoner med midler fra Norsk kulturfond. Det betyr at dansekunsten utgjøres av enkeltkunstnere som skaper, og programmerende teatre som formidler. Uten kunstneren har mange av dagens danse- og

scenekunstinstitusjoner ingenting å tilby sine publikummere den dagen de kan ønske dem velkommen tilbake. Dette samvirket må sikres både fra kunstneren og institusjonens side. I dag er det primært institusjonene som sikres.

Inntil vi er gjennom krisen trenger vi stimulerings- og kompensasjonsordninger som gir like og rettferdige muligheter til stimulans og kompensasjon, uavhengig av hvor inntekten i utgangspunktet genereres fra. Dette betyr at ordninger og tiltak som ligger direkte under kulturministerens portefølje må samsvare. Det er ikke et brudd med armlengdes avstand prinsippet at kulturministeren sikrer at Norsk kulturråd administrerer stimulerings- og kompensasjonsordninger under Norsk kulturfond, som samsvarer med de øvrige kompensasjons- og stimuleringsordningene. At alle kunstnere, aktører og arrangører som bidrar til å skape og formidle kunst i denne kritiske perioden har tilgang til å få kompensert merkostnader og direkte tap, eller motta midler som stimulerer til alternativ aktivitet, må være et minste felles multiplum.

Deretter ber vi kulturministeren og Kulturdepartementet følge nøye med på ordningene under andre departement, som har direkte innvirkning på kunst- og kulturlivet. Kompensasjonsordningen for selvstendig næringsdrivende må videreføres og styrkes. Vi ber om at kompensasjonsgraden økes tilbake til 80%, og at man kommer med forsikringer om at denne ordningen vil videreføres gjennom hele krisen, og til kunst- og kulturlivet har kommet i gang igjen. Sammen med kunstnerstipender er denne ordningen en av de som treffer kunstnere og kulturarbeidere mest direkte, og mest effektivt. Vi er bekymret for en massiv kompetanseflukt fra kunst- og kulturlivet, og for å sikre at vi har et rikt kulturtilbud etter krisen, må vi sikre kompetansen nå.

Vi ber om følgende tiltak ut 2021, og så lenge krisen varer:

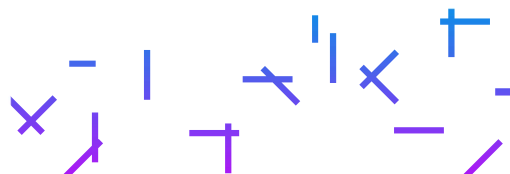
- Kompensasjons- og stimuleringsordninger som samsvarer, og som rettes inn mot hele bredden av kunst- og kulturfeltet. Dette gjelder også for det frie ikke-institusjonaliserte danse- og scenekunstheltet.
- Kompensasjons- og stimuleringsordningene må få enda lengre tidshorisonter, fortrinnsvis ut året, da scenekunstproduksjoner ofte er svært kostbare og tidkrevende å planlegge og gjennomføre. For å sikre at de store aktørene (både private og offentlige) tør å satse høsten 2021 og våren 2022 trenger de allerede nå søkbare ordninger, eller direkte økte tilskudd, som gir dem trygghet og forutsigbarhet, utover de ordninger og tidshorisonter som per i dag finnes.
- Det frie ikke-institusjonaliserte feltet operer i stor grad internasjonalt, og for dansekonsten viser tall at hele 40% av deres marked er internasjonalt. Staten må forplikte seg til å gå inn i materien som heter kompensasjon for tapte internasjonale inntekter i 2020 og 2021. En kompensasjonsordning for inntektstap ifm. internasjonale visninger og oppdrag har falt mellom alle stoler. EØS-reglementet har fått skylden, men vi ser nå at de i både Sverige og Finland lanserer kompensasjonsordninger for tap av internasjonale inntekter. Vi ber KUD om å se på dette på nytt, og finne innretninger som kan ta vare på kunstnerne som har betydelige tap som følge av bortfall av internasjonale visninger.
- En større andel av kompensasjons- og stimuleringsmidlene må kanaliseres via ordningene under Norsk kulturfond
- Øke antallet kunstnerstipender via Statens kunstnerstipend
- Kompensasjonsordningen for selvstendig næringsdrivende må forlenges så lenge krisen vedvarer, og kompensasjonsgraden må økes til 80%

kontakt@norskedansekunstnere.no

+47 21 02 71 80

Welhavens gt. 1, 0166 Oslo

www.norskedansekunstnere.no

Fullfinansiering av Regionale kompetansesentra for dans

Regionale kompetansesentra for dans utgjør i dag den eneste infrastrukturen som tilbyr støtte-, administrasjons- og produksjonstjenester til kunstnere i det prosjektbaserte danse- og scenekunstheltet. Sentrene er sterkt underfinansiert, har en uforutsigbar lappeteppøkonomi og er i mange tilfeller basert på en høy andel frivillig arbeid. I et lengre perspektiv er denne innretningen ikke bærekraftig og dette må utbedres snarlig. Med flyttingen av sentrene fra ordningen under Norsk kulturfond, til en ny post på statsbudsjettet fom. 2021 ser vi en anerkjennelse av disse sentrenes betydning for dansekunstproduksjonen i Norge. En betydelig styrking av sentrene, i tråd med deres individuelle budsjettsøknader for 2022, bør etterkommes allerede i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2021. Investeringer i oppbygging av disse sentrene er samtidig en investering i rom, kompetanse og muligheter som kommer de frie dansekunstnerne til gode umiddelbart. Det vil bidra til å avhjelpe den vanskelige situasjonen som kunstnerne står i, samtidig som det vil gi kunstformen et mer solid fundament og langsiktig rom å virke i for fremtiden. Vi ber derfor om at disse sentrenes budsjettsøknader for 2022 etterkommes allerede i revideringen av budsjettet for 2021 og at det planlegges en jevnlig oppjustering av sentrenes tilskudd i kulturbudsjettene for de neste fem årene.

Prosjekt Oslo

En kartlegging gjort av Oslo kommune fra 2019 viser at dansekunstnerne i hovedstaden har svært dårlige fasiliteter og muligheter for å øve, prøve, produsere og vise dans i Oslo. For å bøte på denne mangelen har Norske Dansekunstnere initiert et prosjekt med arbeidstittel "Prosjekt Oslo". Hensikten er å skape et nytt hjem for dansen i Oslo, der kunstnere i det frie, prosjektbaserte feltet kan holde til. En rekke fasiliteter og støttetjenester er innlemmet under dette prosjektet. Det mest presserende behovet handler om å gi kunstnerne et sted å være og samvirke, samt tilgang til et administrativt apparat i form av en ProdusentHub, som kan bistå produksjonene og kunstnerne. Vi ser også på mulighetene for å opprette et koreografiens Hus etter modell av Dramatikkers Hus inn under dette nye stedet. Vi ber om at det ses på muligheter til å gi midler til pilotprosjekter for Koreografiens Hus og ProdusentHub fra 2022.

Krisestipender må forlenges og omgjøres til faste hjemler under SKS

I budsjettet for 2021 ble ettårige krisestipender videreført under Statens kunstnerstipend (SKS). Dette er en ordning som treffer dansekunstnere direkte. Krisestipendene bør forlenges som krisestipender så lenge pandemien legger begrensninger på samfunnet. Når krisen er over må disse omgjøres til vanlige, faste stipendhjemler. Vi ber om at det gjøres vedtak om dette allerede nå, slik at kunstnerne har konkrete ordninger å forholde seg til i den vanskelige tiden som ligger foran dem.

Ordning for etablerte scenekunstkompanier og -kunstnerskap

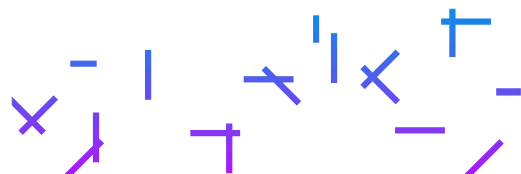
Etablerte scenekunstkompanier kan anses som en form for hybridinstitusjoner eller midlertidige institusjoner som gir gode arbeidsmuligheter til utøvende dansere. Kompaniet er en fleksibel organisasjonsform som gir rom for både nyskaping, videreutvikling og gjenopptakelse av allerede utviklet kunstnerisk materiale. I statsbudsjettet for 2021 er to etablerte

kontakt@norskedansekunstnere.no

+47 21 02 71 80

Welhavens gt. 1, 0166 Oslo

www.norskedansekunstnere.no

scenekunstkompanier lagt til Kap. 320, post 75 på statsbudsjettet, under forvaltning av Norsk kulturråd. En ny, søkbar ordning for etablerte kompanier tilknyttet denne posten, må opprettes, og innrettes slik at den gir flere kompanier mulighet til å inngå i et forutsigbart og trygt finansieringssystem. Den nye ordningen bør også være en prioritering i revidert budsjett for 2021, da flere kompanier med stor sannsynlighet vil stå uten finansiering fra høsten av.

Den nye ordningen som bør utformes som en hybrid, liggende et sted mellom dagens ordning for kunstnerskapskompanier og rammebetingelsene for den faste, etablerte infrastrukturen for scenekunst i Norge. Fra 2022 anbefaler vi at det settes av friske midler til etablerte scenekunstkompanier under denne posten, slik at det skapes økonomisk rom for å innlemme flere kompanier. Tilsagnssummene for kompaniene på ordningen må også økes og tilpasses hvert enkelt kompanis reelle behov.

Flere ansettelser i SKUDA

Skuespiller og danseralliansen (SKUDA) tilrettelegger for bærekraftige kunstnerkarrierer for dansere og skuespillere. Alliansens formål er å sikre de tilsatte dansere og skuespillere rettigheter og inntekter mellom eksterne tilsettingsforhold og oppdrag, samt legge til rette for ekstern sysselsetting og arbeide for kompetanseoppbygging og kunnskap om scenekunstens vilkår. I et arbeidsmarked som preges av korte, midlertidige ansettelser og oppdrag er SKUDA opprettet for å styrke dansere og skuespilleres kontinuitet i yrket. Som arbeidsgiver, bidrar SKUDA ved at kunstnerne sikres inntekt, opptjening av sosiale rettigheter og pensjon i periodene mellom andre tilsettingsforhold og oppdrag.

Skuespiller- og danseralliansen er finansiert med tilskudd fra Kulturdepartementet. Fra 2021 er SKUDA finansiert over kap. 320, post 74, med tilskudd over kulturbudsjettet som besluttes av stortinget. Norsk kulturråd er ansvarlig for den faglige oppfølgingen med virksomheten. For 2021 er tilskuddet 23, 2 millioner kroner.

For den videre utviklingen av SKUDA er det viktig å sikre muligheten til å ansette flere kunstnere. På kort sikt og i lys av pandemien vil dette kunne avlaste NAV og de offentlige arbeidsledighetsordningene, samtidig som det er et virkemiddel for å sikre dansere og skuespillere i en gjenåpningsfase av kulturlivet. På grunn av at SKUDA ikke mottok økte bevilgninger i tråd med sin utviklingsstrategi i kulturbudsjettet for 2021 er det strategiske målet om å omfatte 150 kunstnere forskjøvet fra 2022 til 2025. For 2022 har SKUDA søkt om en økning på 3,5 millioner kroner for å ansette 16 nye kunstnere samme år. Det ligger også en ny stilling i administrasjonen i beløpet. Total søknadssum 2022 er 26,665 mill. kr.

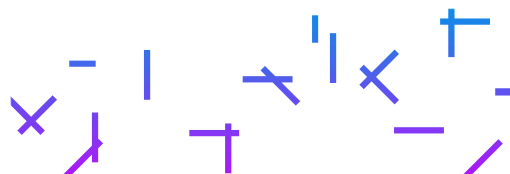
SKUDA stiller seg i tillegg positiv til særskilte oppdrag fra Kulturdepartementet som følge av pandemien, så sant det følger midler med. Dette kan f.eks være tilbud til kunstnere i etableringsfasen o.a. Vi mener at SKUDA allerede i revidert budsjett bør få tilskudd i tråd med deres budsjettsøknad for 2022, slik at de kan ansette flere kunstnere og tilrettelegge med øvrige tiltak som treffer kunstnerne direkte. I denne perioden og i gjenåpningsfasen etter pandemien er og vil det være viktig å fortsette å kanalisere midler og ressurser gjennom kanaler som SKUDA, som man vet vil komme kunstnerne til gode uten unødvendig omveier.

kontakt@norskedansekunstnere.no

+47 21 02 71 80

Welhavens gt. 1, 0166 Oslo

www.norskedansekunstnere.no

Utvalg må se på bransjens ansettelsespraksis og vurdere lovlighet i arbeidsforhold

Det trengs et offentlig organ, utvalg, eller i første omgang arbeidsgruppe, sammensatt av representanter med god innsikt i kunst- og kulturbransjen, som kan gjennomgå og vurdere lovligheten i de ansettelses- og tilknytningsforhold som kunstnerne tilbys. Koronapandemien har synliggjort og forsterket en ukultur og praksis i den private scenekunstbransjen som dessverre har vært sedvane i mange år. Arrangører og produksjonsselskaper velter store deler av den økonomiske risikoen over på enkeltkunstnere og utøvere i form av svært dårlige kontrakter og honorarer. Når usikkerheten rundt den økonomiske inntektssiden øker flyttes dette umiddelbart nedover i næringskjeden, og oppdragstakende kunstnerene blir de skadelidende. Det er i dag svært mange kunstnere som må ta oppdrag som selvstendig næringsdrivende, der oppdragets art og arbeidets innhold tilsier at de skulle vært ansatt. For å komme denne ukulturen til livs er det nødvendig at myndighetene tar del i å stagge det gjennom en tydeliggjøring av arbeidslivets standarder også for innen kunst og kultur og scenekunstheltet. Interesseorganisasjonene som representerer kunstnerne har dessverre ikke ressurser og kapasitet til å komme denne ukulturen til livs alene.

Vi ser for oss at det nedsettes en arbeidsgruppe med representanter fra ASD og KUD. Arbeidsgruppen bør gjennomgå scenekunstheltets ansettelses- og tilknytningspraksis, følge opp og vurdere kunst-, kultur- og scenekunstheltets tilknytnings- og ansetteselsformer og sørge for at lover og regler overholdes av arrangører, produksjonsselskaper og andre oppdragsgivere. Arbeidsgruppen bør også komme med forslag til reguleringer og krav som kan motvirke det vi i dag ser på som problematisk og som hindrer våre kunstnere en anstendig arbeidshverdag. Samme arbeidsgruppe bør rigge nye systemer i tråd med gjeldende lover og regelverk, slik at selvstendig næringsdrivende kunstnere i fremtiden blir ivaretatt og sikret på en bedre måte enn i dag. I dette arbeidet bør det ses til konklusjonene fra utvalget "Framtidens arbeidsliv", ledet av Jan Fougner, som etter planen legge frem en vurdering av rammeverket for tilknytning og virksomhetsorganisering i arbeidslivet sommeren 2021.

Etablering av varige velferdsordninger for selvstendig næringsdrivende kunstnere

Pandemien har for alvor vist hvor sårbare selvstendig næringsdrivende kunstnere er i sin arbeidshverdag. Vi ser det som et viktig tiltak for alle norske kunstnere at følgende ordninger opprettes og gjøre tilgjengelige for selvstendig næringsdrivende kunstnere også etter pandemien, som permanente ordninger.

Trygderetter, sykepenges og pensjon

Norske Dansekunstnere inngår i Kunstnernettverket, som er en sammenslutning av 19 kunstnerorganisasjoner innenfor ulike kunstneriske felt. De omforente tiltakene vi sammen stiller oss bak er:

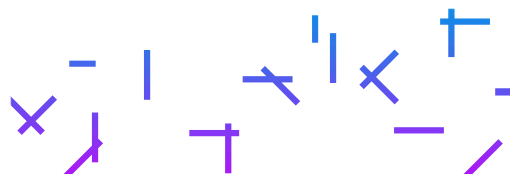
- Lik opptjening av trygderettigheter og pensjon, uavhengig av om man er arbeidstaker, frilanser eller selvstendig næringsdrivende
- Rett til 100 % dekning av sykepenges fra 17. dag for næringsdrivende
- Et pensjonssystem der også kunstnere og frilansere kan samle opp tjenestepensjon, med:
 - Tjenestepensjon fra første dag og første krone

kontakt@norskedansekunstnere.no

+47 21 02 71 80

Welhavens gt. 1, 0166 Oslo

www.norskedansekunstnere.no

- Tjenestepensjon på oppdrag, stipender mv.
- Betaling og rettigheter som lønnstakere, når arbeidssituasjonen tilsier det
- Subsidiert tilleggsforsikring i folketrygden for frilansere og næringsdrivende og slutt på diskrimineringen av frilansere som også har næringsinntekt
- Minstefradrag på næringsinntekt (ENK) som ikke kommer til fratrukk i pensjonsgivende inntekt

Dagpenger og sykepenger/omsorgspenger ved kombinasjonsinntekter

Det må etableres permanente ordninger som gir selvstendig næringsdrivende rett på dagpenger basert på samlet inntekt fra ulike lønnsoppdrag, mindre brøkstillinger og kortvarige ansettelser dersom dette samlet overstiger 0,75G. Det er avgjørende at inntektsgrunnlaget for ytelsen fanger opp alle lønnsinntekter som kunstneren har hatt over en noe lengre periode. Kanskje bør man se på snitt over flere inntektsår, slik man gjør ved enkelte andre ytelser. En slik ordning vil også være gunstig for yngre arbeidstakere og andre yrker med mange korte og sammensatte arbeidsforhold. Vi anbefaler at det beregnes sykepenger/omsorgspenger basert på samlet inntekt fra ulike lønnsoppdrag (frilans), brøkstillinger samt næringsinntekt. Det er avgjørende at inntektsgrunnlaget for ytelsen fanger opp alle inntekter som kunstneren har hatt over en noe lengre periode.

Kristine Karåla Øren
Forbundsleder
Norske Dansekunstnere

Eva Grainger
Nestleder
Norske Dansekunstnere

